

Tid: Mandag den 31. maj 2021 klokken 11:00-15:00

Sted: Store Sal, Lægeforeningen, Domus Medica

Afbud: Kjeld Hermansen, Jørgen Vestbo

1. Velkomst og Vidensrådet siden sidst v. Morten Grønbæk

Morten Grønbæk bød velkommen til rådsmødet. Under punktet "Siden sidst" mindede han om, at emnet læring af corona-pandemien fyldte en del ved det sidste rådsmøde.

Morten Grønbæk fortalte, at han selv er med i et forum under Danske Regioner, der arbejder med læring af corona og ser på, hvordan corona-pandemien og lockdown har påvirket forskellige områder inden for folkesundhed, som fx kræft-området, hjertekarsygdom, infektionssygdomme etc.

2. Giv et bud på aktuelle emner v/alle rådsmedlemmer

Rådsmedlemmerne diskuterede, i hvilke aktuelle emner i sundhedsdebatten Vidensrådet kan spille en rolle.

Det blev foreslået, at rådet kunne se på coronas konsekvenser bredt over de felter, rådsmedlemmerne repræsenterer, fx hvordan corona har påvirket fysisk aktivitet, kost, vægt, muskel-skeletsmerter, luftforurening, alkohol, psykiatri, social ulighed i børnenes læring i skolen i forbindelse med fjernundervisning etc. Flere pegede på, at hygiejne har fået et vigtigt boost under corona, og at det er en af de positive konsekvenser.

Der var dog enighed om, at effekten af pandemien og data for, om vi grundlæggende har ændret vaner, først vil komme, når normaliteten dukker op igen. En del af svaret får vi muligvis i næste nationale sundhedsprofil, som kommer i begyndelsen af 2022.

3. Nyt fra Sundhedsstyrelsen v/Niels Sandø

Niels Sandø gennemgik de temaer, Sundhedsstyrelsen har på dagsordenen den kommende tid.

- Alkohol og forebyggelse af en usund alkoholkultur
- Svangreanbefalingerne
- Vaccine-barrierer, særligt blandt borgere i udsatte områder
- Social ulighed i sundhed

- Tobak og nikotinprodukter

Til det sidste punkt tilføjede Morten Grønbæk, at han sammen med rådsmedlem Jørgen Vestbo og seniorforsker fra SIF, Lotus Bast, skal i foretræde for Folketingets sundhedsudvalg om de nye nikotinprodukter i juni.

4. Oplæg om temarapport om mentalt helbred blandt de 0-9-årige v/Bjørn Holstein

Arbejdsgruppeformand for den kommende temarapport om mentalt helbred blandt de 0-9-årige, Bjørn Holstein, holdt oplæg om indholdet i rapporten.

Formålet med rapporten er at kortlægge forekomst og fordeling af mentale helbredsproblemer og psykisk sygdom i aldersgruppen. Desuden at beskrive risikofaktorer og hvilke indsatser, der kan fremme mental sundhed og forebygge mentale helbredsproblemer og psykisk sygdom.

Den kommende rapport ligger i forlængelse af rapporten om mentalt helbred hos de 10-24-årige, og de to spiller fint sammen og har en del fællestræk.

Se evt. Bjørn Holsteins Power Point oplæg.

Efter oplægget svarede Bjørn Holstein på spørgsmål fra rådsmedlemmerne.

Sekretariatschef Katrine Finke gennemgik de foreløbige planer om den langsigtede kommunikationsstrategi for rapporten om mentalt helbred hos de 0-9-årige. På den korte bane vil sekretariatet lave en lanceringspakke, der minder om den, vi normalt laver omkring lancering. Det vil sige en pressemeddelelse, der sendes bredt ud, en form for debatskabende kronik i et større dagblad og evt. artikel i et eller flere fagblade, samt en forhåndsorientering og dialog med særligt udvalgte interessenter. Lanceringen sker sidst i august.

I forhold til den mere langsigtede kommunikation, rummer rapporten en vifte af muligheder, da de gode råd i rapporten involverer mange fag, sektorer og aktører, der er politisk momentum ift. børn og unges mentale sundhed, herunder nye kommunalpolitikere 2022, der er mange mulige allierede blandt aktører, der også arbejder for børn og unges mentale sundhed, og derudover taler de gode råd ind i det pågående arbejde med en 10 års plan for psykiatrien.

Der var blandt rådsmedlemmerne enighed om, at der er et særligt potentiale i at lave en større og mere langsigtet kommunikationsindsats for de to rapporter om mental sundhed. Der blev ikke taget beslutninger om, hvordan opgaven gribes bedst an.

5. Kort orientering om de igangværende projekter v/Katrine Finke

Temarapporter:

Ud over den kommende temarapport om mentalt helbred hos de 0-9-årige, som ventes lanceret i august, er der en opdatering af rapporten om **supermotionisme** på vej, som også ventes lanceret i august.

Desuden er der en ny temarapport på vej om **nordisk kost** – sundhed og sygdom. Den ventes lanceret i forbindelse med "Madens Folkemøde", der afholdes i slutningen af september på Lolland.

Derudover er der en opdatering af rapporten om **stillesiddende adfærd** på vej.

Desuden planlægger vi at begynde på en temarapport om **nikotinprodukter** med Jørgen Vestbo som arbejdsgruppeformand, og derudover en temarapport om **luftforurening** med Zorana Andersen som arbejdsgruppeformand.

Konferencer i den kommende tid:

En **webinarrække om overvægt**, som Vidensrådet har produceret i samarbejde med Steno Diabetes Center Aarhus, er blevet sendt over tre onsdage i maj og lægges online, så den også efterfølgende bliver tilgængelig.

En konference om **unge og risikoadfærd** vil blive afholdt, formentlig ultimo 2021.

Der vil også blive afholdt et **rundbordsmøde om fysiske, psykiske og sociale følger af overvægt** i august.

Og en konference om **tidlig indsats over for gravide og spædbørn**, "En god begyndelse i livet", som planlægges i samarbejde med Sundhedsstyrelsen vil blive afholdt i december.

Derudover er det også planen at afholde en konference om **børn og unges mentale helbred** på basis af de to temarapporter, Vidensrådet har udgivet i november 2020 og vil udgive efter sommerferien i år.

Alliancer og samarbejder:

Vidensrådet er også med i følgende: Alliancen mod ulighed i sundhed, alliancen **Drukfri Ungdom** og partnerskabet **Røgfri Fremtid**. Sekretariatet holder faste møder med **Lægeforeningens politiske sekretariat**, faste møder med **Sund By Netværket** og **Center for Forebyggelse i Praksis**.

6. Oplæg om at skabe sammenhæng mellem forskning og praksis v/Dorthe Bukdahl

Dorthe Bukdahl, der er leder af CPH Dome – Videnscenter for socialøkonomi, og tidligere analysechef i KL og kontorchef i Socialforvaltningen i Københavns Kommune holdt oplæg om forskellige metoder.

Der var efterfølgende debat om modsætningen mellem forskningsdesignede indsatser og kommunernes selvstyre og om, hvordan man kan rulle indsatser ud, der samtidig rummer mulighed for, at den enkelte kommune kan være med til at designe.

Der var også en debat om samarbejdet mellem forskning og praksis, som kræver, at begge parter har indflydelse på designet, implementeringen og evalueringen af forskningsbaserede projekter. Der var bred enighed om, at det kræver tidlig inddragelse af praksis, men at det er en udfordring at lykkes med det i forskningen. Det blev diskuteret hvorvidt tiltag som open science og citizen science er relevante og realistiske på de områder, som Vidensrådet beskæftiger sig med. Det blev også understreget i debatten, at det er afgørende at forskningen lærer af, hvordan det går med at overføre viden til praksis og at det er nødvendigt at designe indsatser og evalueringer, så det er muligt finde ud af, om det er interventionen eller implementeringen der har haft betydning for, om en given indsats har virket eller ej.

Dorthe Bukdahl sammenfattede oplægget og diskussionen: Magtskifte, empowerment og selvbestemmelse er en vigtig vej til succes. Ingen har lyst at være marionetdukke. Hverken borgere eller fagprofessionelle. Hun afsluttede debatten ved at sammenfatte sit oplæg:

Principper for samarbejde mellem forskning og praksis:

- Oversættelse og implementering skal være kerneelement i metoden
- Ved samskabelse – giv ejerskab og mening
- Ved brug af klogere læringsobjekter som spil, TED, tjeklister
- Ved at have løbende refleksion om metodens anvendelse blandt praktikere.

Partnerskaber i udvikling af forskning og implementering

- Hvem kan mobiliseres til at kæmpe for det samme samfundsproblem?
- Hvem har adgang til lokale miljøer?

Se evt. Dorte Bukdahls Power Point oplæg.

7. Midtvejsstatus på strategi og fundraising v/Morten Grønbæk og Katrine Finke

Morten Grønbæk og Katrine Finke gennemgik status på strategien for indeværende periode, herunder den swot-analyse, Katrine Finke har gennemført på basis af samtaler med alle rådsmedlemmer.

Succeskriterier i vores strategi: Vi vil måle vores succes på evnen til at omsætte viden baseret på forskning til sundhedsmæssig praksis. Målet er, at Vidensråd for Forebyggelses indsatser tages i anvendelse i forbindelse med udarbejdelse af anbefalinger, handleplaner, lovgivning og tværgående initiativer.

Katrine Finke gennemgik pointerne fra swot-analysen (se evt. tilhørende Power Point Oplæg om SWOT analysen):

Styrker: Entydigt, at der er stor grad af enighed om, at Vidensrådet karakteriseres ved en evne til at påvirke det politiske niveau, høj faglighed, uafhængighed, troværdighed, tværfaglighed, og ved at have en synlig og debatskabende kommunikation. Det er dog en hårfin balance. Styrkerne kommer ikke af sig selv, de skal hele tiden generobres.

Andre styrker som mange medlemmer er enige om: Der er sket en bevægelse hen mod i højere grad at rådgive. Vi har en fælles mission, og der er en fælles forståelse af kvalitet og evidens. Det er en styrke, at rådet har en tilknytning til SST og et stærkt netværk.

Svagheder: Der er stor enighed i rådet om at begrænset tid er en stor udfordring - rådsmedlemmerne har begrænset tid til arbejde i regi af Vidensrådet og kapaciteten i sekretariatet er også begrænset. Derudover var der forskellige bud på svagheder, som flere men ikke flertallet har peget på: Der er for stort fokus på risikofaktorer, hvilket medfører, at nogle temaer vælges inden for et relativt snævert felt. Der kunne være større tværfaglighed i rådet. Temarapporterne er for akademiske og for lange, der er for uklare formål med rapporter og kommunikationen. Der kunne være en større bevidsthed fra begyndelsen omkring formålet med rapporten.

Trusler: Et flertal pegede på følgende styrker: manglende finansiering, manglende tid, at miste troværdighed fx ved at blive spændt for andres vogn, ved at få kritik for ikke at arbejde systematisk, ved manglende relevans i emnevalg. Derudover blev følgende trusler nævnt af flere: konkurrence med andre aktører, der formidler viden om forebyggelse, komplekse folkesundhedsemner kræver viden fra og løsninger i andre sektorer og VFF har derfor ikke berettigelse.

Muligheder: Mulighederne som flest pegede på var følgende: Skab mere bredde og tværfaglighed i emnerne, bevar kerneopgaverne for at sige noget med stor sikkerhed, vær handlingsorienteret og rådgivende, få input fra dem, der skal implementere viden, skab løbende udvikling i formidling, vælg de mest relevante emner for folkesundheden, hold emnerne vedlige over tid.

Derudover var der flere der pegede på: inddrag emner på tværs fx miljø, bæredygtighed, ulighed, ligestilling, skarpere formål i forhold til kommunerne som målgruppe, sats på internationale reviews i stedet for selv at lave ikke-systematiske, flere aktive rådsmedlemmer i den brede formidling.

Dilemmaer: Rådsmedlemmerne gav udtryk for nogle dilemmaer i Vidensrådets arbejde.

- Tværfaglighed versus fælles konklusioner. Forskellighed i rådet er en afgørende styrke, men kan også spænde ben for fremdrift og konsensus om gode råd.
- Videnskabelighed versus tilgængelighed, Vidensrådet laver ikke systematisk vidensgennemgang i temarapporterne, men ønsker samtidig at give sikre råd om indsatser og på den anden side laver vidensrådet dybdegående arbejde med komplekse konklusioner som kan være i modstrid med behovet for at byde ind med lettere og tidssvarende kommunikation i aktuelle dagsordener.
- Manglende kapacitet versus voksende pulje af relevante temaer, vi får flere og flere relevante emner på dagsordenen, men har begrænsede ressourcer til at vedligeholde dem.
- Uafhængighed versus behov for private fonde.

SWOT analysen peger samlet på at Vidensrådet har fået etableret en balance i forhold til de dilemmaer, der kan opleves, hvor meget kan lade sig gøre uden at være helt det ene eller helt det andet, men ved løbende at balancere de forskellige behov.

Fundraising-strategi

Morten Grønbæk gennemgik økonomi og fonde, og herefter fulgte en fælles drøftelse af strategi og succes-kriterier.

Der var enighed om, at rådets rapporter ofte kommer langt ud i kommuner og organisationer i tiden efter lancering, og så var der en debat om rådets valg af emner i temarapporterne, om bredden i fagligheder samlet i rådet, om fordele og ulemper ved tidligere inddragelse af praksis eller andre interessenter, så de i højere grad får mulighed for at påvirke indhold og råd i rapporterne, og, at Vidensrådet i højere grad er i dialog med dem, der skal bruge rapporterne, tidligere i processen. Der var også en diskussion af formatet, bredden i målgrupper for rapporterne og ikke mindst længden på vores rapporter, og om der måske kunne være behov for at udvide rådet med nogen, der har udvikling af policy som kompetence.

Der var stor enighed om at Rådet har en unik position og formår at være debatskabende på en måde, der påvirker det politiske niveau, men at der er et potentiale i at være mere målgruppeorienterede ift. rådets andre målgrupper som lokale beslutningstagere, ledere og fagprofessionelle. Der blev ikke taget beslutninger om konkrete ændringer. Morten Grønbæk takkede for en spændende diskussion og sagde tak for i dag.